

การศึกษาลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของประชาชน
เพื่อการวิจัยและพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง : กลุ่มนาข้าว

ณรงค์ บุญสวยขวัญ¹, สืบพงศ์ ธรรมชาติ¹, สมใจ พิมล², กุลภรณ์ อันนانونท์²
และ สุพัทธ์ พุ่มกา

สำนักวิชาศิลปศาสตร์ และ สำนักวิชาการจัดการ²,
มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, อ.ท่าศาลา, จ.นครศรีธรรมราช 80160
(E-mail : bnarong@wu.ac.th)

การศึกษครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังที่ประกอบอาชีพการทำนาข้าว 2) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง โดยพบว่ามีปัญหาปัจจัยการผลิต ปัญหาปัจจัยการผลิต และปัญหาความสัมพันธ์ทางการผลิต

ปัญหาปัจจัยการผลิต ขาดแคลนน้ำในบางฤดูกาล ปัจจัยเกี่ยวกับเครื่องมือ ที่สำคัญมากได้แก่ เครื่องจักรสำหรับไถนา และรถตัดข้าว ตลอดจนปัจจัยแรงงานในการผลิตข้าว ที่นับวันจะเข้าสู่วัยแรงงานอายุมากขึ้น ส่วนดิน ดำรงอยู่ในลักษณะหมดสภาพ ขาดปุ๋ยหรือความสมบูรณ์เนื่องจากใช้ทำนาต่อเนื่องและขาดการบำรุงดิน

ปัญหากระบวนการผลิต ยิ่งนับวันกระบวนการทำนาข้าวของชาวบ้านยิ่งปรับเปลี่ยนเป็นการทำนาแบบใหม่ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีสูงกว่าความจำเป็น และทำให้เป็นการเพิ่มต้นทุนมากเกินไปทั้งนี้จากการที่ทางราชการส่งเสริมวิทยากรการทำนาจากแบบเก่าหรือแบบดั้งเดิมไปสู่การทำนาแบบใหม่ หรืออาจจะกล่าวว่าการบวนการผลิตข้าวที่สัมพันธ์กับวิทยากรหรือเทคโนโลยีอย่างเข้มข้น ผลที่ตามมา คือ การขาดทุน หรือยิ่งเร่งการผลิตข้าวยิ่งมีการใช้เทคโนโลยีก็ยิ่งเพิ่มต้นทุน ก็เพิ่มภาระการขาดทุนซ้ำซาก

ปัญหาความสัมพันธ์ทางการผลิต ได้แก่ ความสัมพันธ์แบบการซื้อขายเนื่องจากราคาข้าวต่ำ ยิ่งมีการผลิตเพื่อขายยิ่งข้าวราคาต่ำ จะเป็นปัญหาซ้ำซากพอกพูน แม้ว่าจะมีปัญหาน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับปัญหาระบบน้ำ แต่ราคาก็ยังเป็นปัญหาที่เป็นพื้นฐานประการหนึ่งด้วยวัฒนธรรมการปฏิสัมพันธ์แบบเงินสดแทนความสัมพันธ์แบบเดิมที่เน้นความผูกพันช่วยเหลือเกื้อกูล มีน้ำใจและเอื้ออาทรต่อกันและกัน เกี่ยวข้องด้วยความเป็นญาติ กลุ่มชาวนาในลักษณะต่างๆ ที่เคยมีในอดีตกลับหมดไป หรือเป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในบรรยากาศแบบทุนนิยมมากกว่าอดีตที่เน้นความสัมพันธ์ฉันท์ญาติ ส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ที่ต้องพึ่งพาราชการพึ่งพิงตลาดอยู่ตลอดเวลา

T 166755

จึงสามารถสรุปปัญหาเกษตรกรนาข้าว คือ ปัญหาน้ำในการผลิต ซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญ เป็นปัญหาที่สำคัญที่ต้องการแก้ไข ตามมาด้วยปัญหาราคาข้าว และปัญหาการผลิตที่ใช้วิทยาการหรือเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม

ส่วนข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขเพื่อให้สัมพันธ์กับปัญหาและบริบทของสังคมลุ่มน้ำปากพนังในวัฒนธรรมชาวนั้น คือข้อเสนอเพื่อ 1) การบริหารจัดการลุ่มน้ำปากพนัง 2) ศูนย์ศึกษาและการพัฒนาลุ่มน้ำปากพนัง 3) การศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กโดยชุมชนและท้องถิ่น 4) การพัฒนาองค์กรชุมชนและพัฒนาการเชื่อมโยงเครือข่าย

คำหลัก : นาข้าว, ปุ๋ย, เทคโนโลยีการทำนา, ระบบชลประทาน

แหล่งทุน : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ประเภทสิ่งพิมพ์ : รายงานการวิจัย

ผู้ประสานงาน : ขจรยุทธ อัจฉกุล (สถาบันวิจัยและพัฒนา)

A Study of the Order of Importance of Problems and Peoples' Needs for
Research into and Development of the Pak Panang Basin Region : Rice Farmers

Narong BOONSUAYKHWANE¹, Suebpong THAMMACHAT¹, Somjai PIMON²,
Kullaporn UNNANON² and Supat POOPAKA

*Institute of Liberal Arts¹ and Institute of Management², Walailak University,
Tasala, Nakhon Si Thammarat 80160, Thailand
(E-mail : bnarong@wu.ac.th)*

The aim of this study was 1) to study the problems and needs of the people in the Pak Panang basin region whose occupation is rice farming; and 2) to make policy suggestions regarding the development of the Pak Panang basin region. We discovered problems both in the factors involved in the production of rice and the relations of production.

Problems related to the factors involved in the production of rice included a lack of water in certain regions, lack of tools, especially ploughing and harvesting machinery, as well as problems related to labour, since the average age of rice farmers is increasing all the time. The soil has also been depleted, lacks fertilizer and is poor as a result of continuous farming and a lack of care for the soil.

As for problems in the production process, rice farming today is based more and more upon an excessive dependence on high technology which increases the capital costs of rice farming beyond what is necessary. This has occurred as a result of government support for modernizing rice-farming methods; that is, emphasizing the production of rice based on the heavy use of modern technology. The result has been increased indebtedness among rice farmers. The speeding up of the process of rice production requires the use of more technology, which increases the costs of rice farming, which in turn leads to increased indebtedness.

Problems in the relations of production stem from problems in buying and selling resulting from the low price of rice. The more rice is produced for sale, the lower the price of rice falls. This is an ever-increasing problem. Although it is a lesser problem when compared to the problem of water, the low price of rice is still a fundamental problem. The culture of social interaction based upon the cash economy has also replaced the former system of social relations which emphasized ties of obligation, mutual help, generosity and mutual assistance, and kinship among rice farmers. That is, social relations today are capitalist in nature, rather than based upon common kinship. This has led to an increased dependence on the government and the market for people's everyday needs.

The problem for rice farmers can thus be summarised as a lack of water for rice production, which is an important problem that must be addressed; the price of rice; and the use of inappropriate technology in the farming of rice.

Suggestions regarding how to solve these problems within the social context of the rice culture of the Pak Panang basin region include 1) water management in the Pak Panang basin region; 2) establishment of a centre for the study and development of the Pak Panang basin region; 3) study small schools run by the local community; and 4) the development of a network of links between community organizations.

Key words: Rice, fertilizer, rice-farming technology, water supply.

Grant: TRF

Published: Research Report.

Coordinator: Kajohnyut Augjikool (*Institute of Research and Development*)